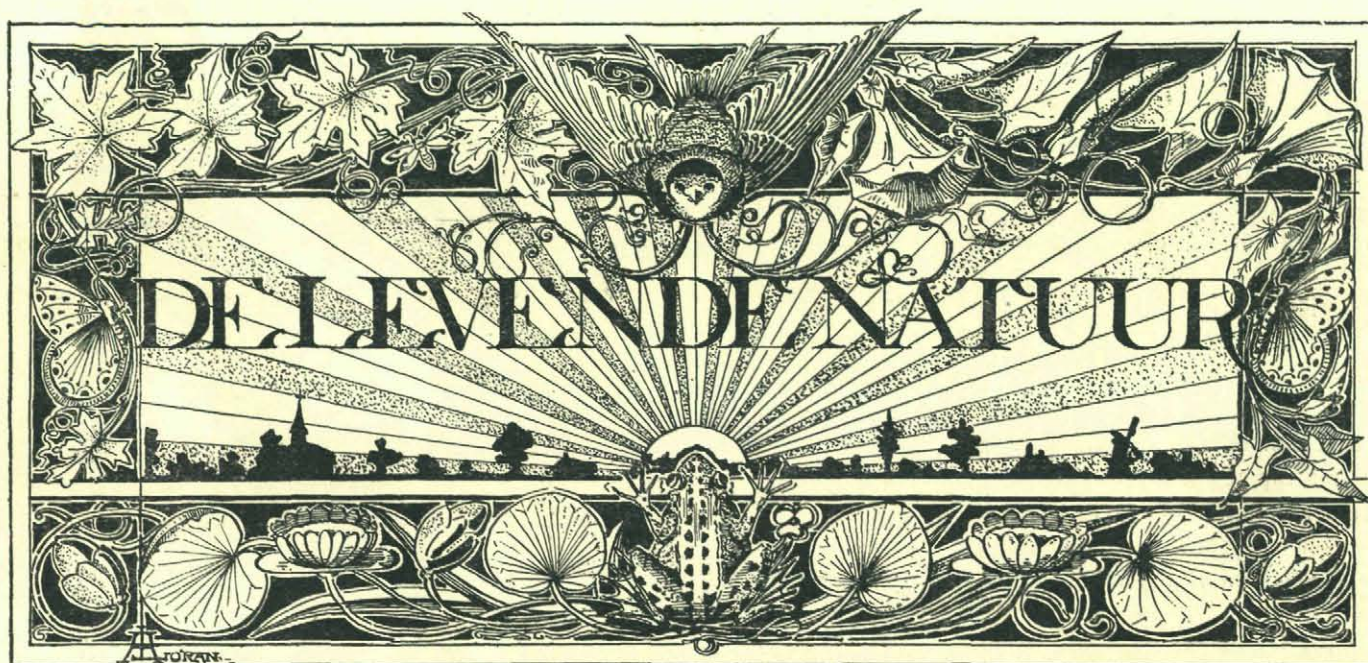

REDACTIE: E. HEIMANS, ROZENGRACHT 63,

EN

JAC. P. THIJSSE, VONDELKADE 75.

UITGAVE VAN:

W. VERSLUYS TE AMSTERDAM.

Prijs per jaar f 3.60.

AAN HET STRAND.

Halfweg Zandvoort en IJmuiden, maar een beetje dichterbij Zandvoort, lag een wrak van een vissersvaartuig, een haringlogger of zoo iets, ^{de VAN ZICH} ^{DER LINDEN} ophielden in de nabijheid van hun wrak. Of het er nu nog ligt, weet ik niet; ik ben er in geen jaar geweest. Bij eb steken de zwarte planken aan stuurboordzij een eind boven het water uit, van één mast is het onderste gedeelte nog blijven staan; een paar eindjes tuig geven een weinig beweging aan de sombere massa.

Ik ben er vaak aan boord geklauterd, wat met laag water indertijd nog al makkelijk ging, maar je moet toch oppassen, want rondom een wrak zitten altijd verraderlijke kuilen en een nat pak is nooit prettig. Je komt er van zelf toe, om zoo'n wrak te beklimmen; bovendien werd ik gelokt door de menigte schelpdieren, die zich metterwoon gevestigd hadden tegen de planken en balken en zelf weer tot woning strekten aan allerlei kleine, aardige zeedieren en plantjes.

Hoe vaak ben ik daar heen getogen met goede voornemens voor studie en onderzoek en ik heb er wel wat van meegebracht ook, maar menig gunstig getij heb ik laten verlopen, doordat andere bezoekers van hetzelfde wrak mij afleidde en ik mij ten laatste meer met hen bezig hield, dan met mijn dierbare Mollusken en Crustaceën.

Om het mij en hun gemakkelijk te maken had

ik zelfs een soort van paviljoen gebouwd van drie oude vischmanden, waar ik mij terugtrok, als zij

Want dat had ik al dadelijk begrepen: ik was hier de indringer en zij de rechtmatige eigenaars, zij, de vrije vogels van het strand, die van den Noordpool af tot aan den Zuidpoolcirkel elk voor-gebergte, elke bocht kennen en overal evenzeer tehuis zijn.

Ik geneer me nu nog voor die vischmanden. Want mijn bedoeling was heusch, om mij er achter voor de vogels te verbergen, en ze ongestoord en van nabij te kunnen waarnemen. Sedert heb ik begrepen, dat schuilevinkje spelen met de vogels niet zoo gemakkelijk gaat, maar tevens, dat het in negen van de tien gevallen ook volkomen overbodig is. En als ik mijn „strandjes“ daar bij 't wrak zoo van nabij bespieden kon, dan was dat niet te danken aan die kwalijk riekende borstwering, maar aan de omstandigheid, dat die dieren mij beschouwden als een soort van ongevaarlijk strandbeest, dat daar in de buurt van 't wrak wel meer rondzwierf.

Flaneeren, dat is 't ware, langzaam voortwandelen, en dan hier en daar eens stilstaan, om wat op te rapen of langs het water te kijken van golftop tot golftop, tot waar de baren aan den horizon niet meer zijn dan een rustige bijna onmerkbaar trilling.

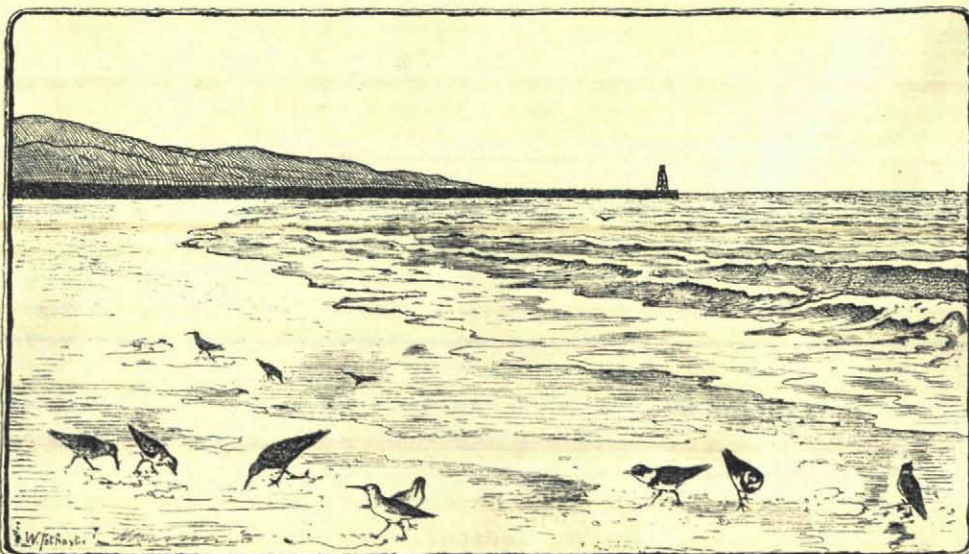
Hoe leeg lijkt eerst de zee! Zelfs de enkele schepen lijken niet anders dan grensbakenen tusschen uitgestrekte velden van leegte. Maar wie langs de golftoppen heeft leeren kijken, krijgt een heel anderen indruk en de groote vlakte is voor hem bevolkt met leven van allerlei vorm.

Hier laten een aantal groote donker gekleurde meeuwen zich wiegen op de deining verder dansen telkens groepen witte stippen op, heele scholen witte meeuwen met wie weet hoeveel drieteenige erbij. Dan weer vertoonen zich achtereen vijf, zes kromme ruggen van bruinvisschen en her en der kruisen in haastige vlucht vlak boven 't water kleine gezelschappen van strandloopertjes. Soms lijkt zoo'n groep niets anders dan een klein donker schaduwtje, dat over 't water glijdt, maar als de troep een wending maakt en de vogels schuin vliegen bij het overstag gaan, blinkt opeens de onderzijde van hun vleugelen u tegen in 't helderste, schitterendste wit. Dat zijn mijn strandjes, de echte cosmopolieten.

Een groepje is neergestreken vlak bij 't wrak, een dozijn vlugge vogeltjes en bij 't neerstrijken kondt ge reeds zien, dat ze van allerlei soort zijn, zooals ge nu ook aan de grootte ontwaren kunt. In kleur lijkt niet veel verschil te bestaan, 't is allemaal grijs met wit en een beetje zwart, want we zijn in November.

Er is er een bij, niet veel groter dan een vink,

maar hij heeft hooger pooten en een dun snaveltje, dat iets langer is dan zijn kop. Zijn veertjes zijn wat bruiner dan die van zijn tochtgenooten. Hij

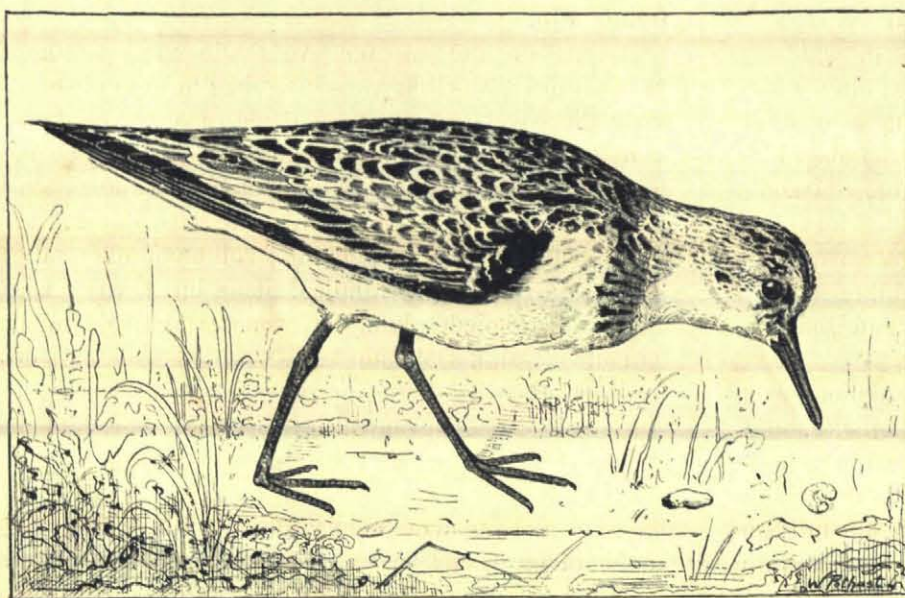
Aan het strand.

kwam plof, ineens neer en stond dadelijk stil, met de vlerkjes vlak tegen 't lijf. En nu loopt hij vlug stappend naar den waterkant, tegen den wind in, want ze zijn aan de lijzij van 't wrak neergekomen, als wisten ze, dat daar 't een en ander uit de „levensgemeenschap“ moet zijn aangespoeld. Dat is nu de kleine strandlooper; ik wou, dat hij er niet bij was, want hij heeft een onrustigen aard, en als ik mij nu niet heel behoorlijk gedraag, maakt hij de anderen zenuwachtig en dan gaan ze er van door.

Die anderen, daar zijn er onder die neerkwamen op de manier der tureluurs, dat wil zeggen, ze hielden hun vleugels nog een tijd loodrecht opgericht toen ze den grond al bereikt hadden en er met vlugge schreden op rond tippelden. Het is een lust, die zwarte pootjes voorbij elkaar te zien schuiven.

Nu dalen de vlerken, hun gang wordt bedaarder en weldra pikt de rechte zwarte snavel in het zand, zoekend naar wormen en krabbetjes.

Nu hoeft ge nog niet eens den kijker ter hand te nemen, om te constateeren, dat dit de drieteenige strandlooper is. De kleur zegt het u al op een afstand; als ge maar eerst wilt beseffen, dat er verschillende soorten van wit zijn en dat deze vogel aan keel en hals en borst en buik het reinste wit vertoont, dat er bestaat, witter dan de zwaan,

Drieteenige Strandlooper. *Caledris arenaria*.

witter dan sneeuw. Zelfs in de donkere veertjes van kop en rug ligt dat wit nog verspreid, maar de schouders (zoals gij zeggen zoudt; ik bedoel de duimvleugels) zijn zwart en steken duidelijk af tegen nek en borstgedeelte.

Deze vogel is de makste strandlooper. Hij verschijnt reeds in Augustus en toeft in grooter of kleiner aantal hier den ganschen winter, om in 't voorjaar weer in groote scharen te trekken naar zijn broedgebied, dat in de onmiddellijke nabijheid van de Noordpool moet liggen. Als daar nu in 't najaar de jongen vandaan komen, dan hebben ze nog nooit menschen gezien, hoogstens zeehonden of muskusossen en ze verslijten u dan ook met plezier voor zoo'n ongevaarlijken logheid.

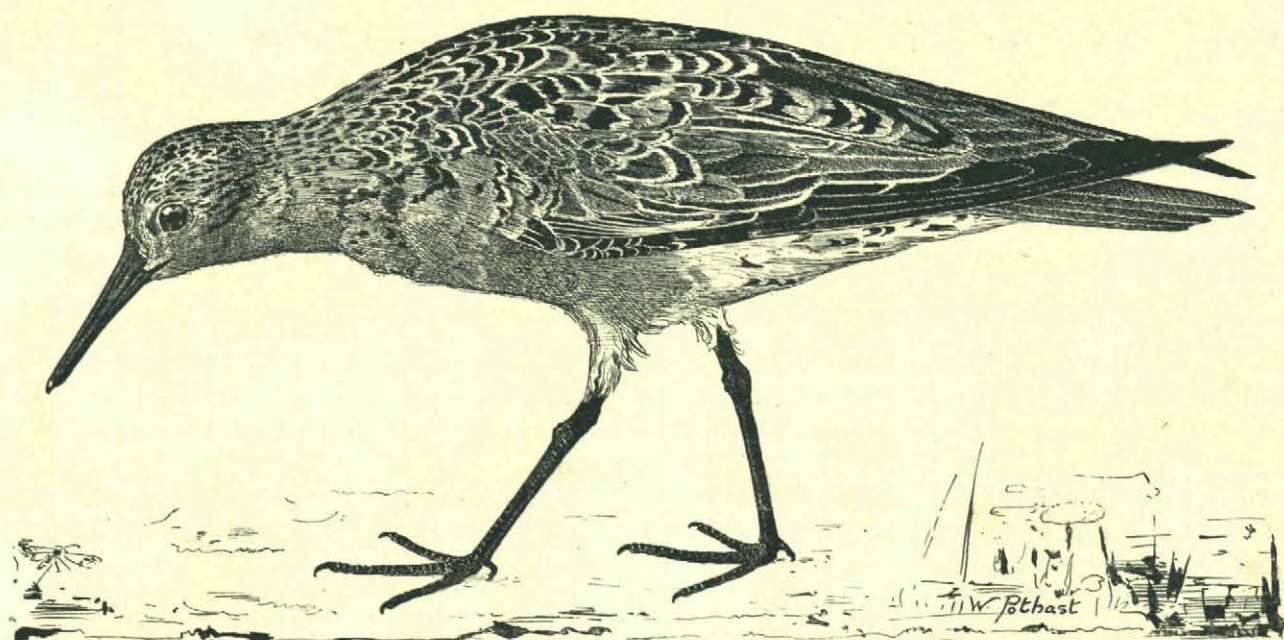
Dezelfde opvatting wordt gehuldigd door de rest

buitenkansje, hem zoo in Juni of Juli aan ons strand te ontmoeten. In Mei en April kunt ge ze in massa te zien krijgen, maar ze zijn dan minder mak dan in 't najaar. En geen wonder, want in dien tusschen-tijd hebben ze de wereld leeren kennen.

Men zegt dat de Kanoet-strandlooper per ongeluk aan zijn naam gekomen is. De Engelschen noemen hem Knot; daarop heeft Linnaeus zijn wetenschappelijke benaming van *Tringa canutus* gebaseerd, en toen is in alle talen den naam Kanoet-strandlooper overgenomen.

Maar „Knot“ moet met den grooten Noormannen-vorst niets hebben uit te staan, zooals verscheidene taalgeleerden ontdekt hebben. Wie hier meer van weten wil, kan er Skeat op naslaan.

Al weet ik dat nu nog zoo precies, trek ik mij

Kanoet-Strandlooper in prachtkleed. *Tringa canutus*.

van 't troepje, die gevormd wordt door Kanoet-Strandloopers.

Die zijn een heel stuk grooter dan de drieteenige en ge kunt ook makkelijk zien, dat ze zich in 't bezit van een vierde teentje verheugen, al is 't ook klein en misvormd. Hun wit is lang zoo zuiver niet, bij goed toezien bespeurt ge er aan de zijden van den hals en aan de borst allerlei donkere streepen in. Dat zijn allemaal overblijfsels of beginselen — wie kan 't zeggen — van het zomerkleed, dat ge in April of Mei te zien kunt krijgen.

Dan is de Kanoet-strandlooper een onvergelykelijk mooie vogel en prijkt hij in kleuren die niet dikwijls in vederkleed voorkomen: kastanjebruin en oranje, gitzwart, spierwit en zilvergrijs, bont dooreen en toch een harmonisch geheel vormend. Een enkele van die prachtvogels vergeet het wel eens, naar de Noordpool te trekken en dan is het een aardig

er toch niets van aan en vereenzelvig ik mijn vogel gaarne met de ontembare bestuurders der drakenschenen, die daar in 't hooge Noorden hun tehuis hadden en de geheele wereld beschouwden als hun onvervreemdbaar domein. Wat anderen er werkten, dat raakte hen niet, alleen kwamen zij van tijd tot tijd hun eigendomsrecht doen gelden.

Zoo ook mijn Strandloopers. Hoog in 't Noorden is hun broedplaats, veel verder nog dan 't onherbergzaam oord, door Barentsz' voet betreen, verder dan het tooneel van Nansens en Peary's volharding en ontberingen.

Waar de sterksten onder ons menschen slechts met de allergrootste inspanning en onder voortdurend doodsgevaar kunnen vertoeven, daar hebben die vogels hun vroolijke broedplaats, daar brengen zij in 't open nest de teere jongen groot.

Binnen weinige weken zijn die zoover gevorderd

dat ze hun geboortegrond vaarwel kunnen zeggen en dan gaan ze de wijde wereld in: naar de lage landen aan de Noordzee, naar 't Afrikaansche strand, naar Kaap Hoorn of naar de afgelegenste hoekjes van Nieuw Zeeland. Dat is echte Noormannenaard.

Let nu goed op, als ons troepje gaat opvliegen en luister met beide ooren om goed in uw geheugen te kunnen prenten het vlugge, welluidende klokjes-achtige kwiet, kwiet, kwiet, waarmee die Kanoeten elkander toeroepen als ze voortjagen over de toppen der golven. Laat ons den heelen dag niet anders doen, dan Kanoeten opzoeken en opjagen tot hun geroep uw eigendom wordt en gij het in den nacht nog hoort door uw droomen van golfslag en branding-geruisch.

Weken, maanden later op een heeten Julimiddag zult ge in 't drukke gewoel, waar ge uw bezigheden narent, u misschien verbeelden dien liefelijken, wilden roep weer te hooren. Welnu, dat is geen verbeelding, zie omhoog en misschien ziet ge uw strandloopers daar trekken als een fijn stofwolkje aan den blauwen hemel. En ziet ge ze niet, dan zijn zij er toch; maar vier-, vijfduizend, tienduizend meter hoog, waar gij niet meer zoudt kunnen ademen. Daar jagen ze voort in razende vlucht en onder zich zien ze de aarde en ze vinden de Noordzee maar smal, want ze zien de Hollandsche en de Norfolkische duinen met denzelfden oogopslag.

JAC. P. T.

Een buitengewone vondst.

Sedert er dadelpalmen bij ons verwilderd zijn gevonden, moesten wij ons eigenlijk nergens meer over verwonderen.

Evenwel, wat de heer J. de Bruijn den 12 October j. l. al botaniseerende ontdekte, volmaakt in 't wild, op een eenzame boschplek bij Wageningen, dat slaat het dadelpalmen-record glansrijk.

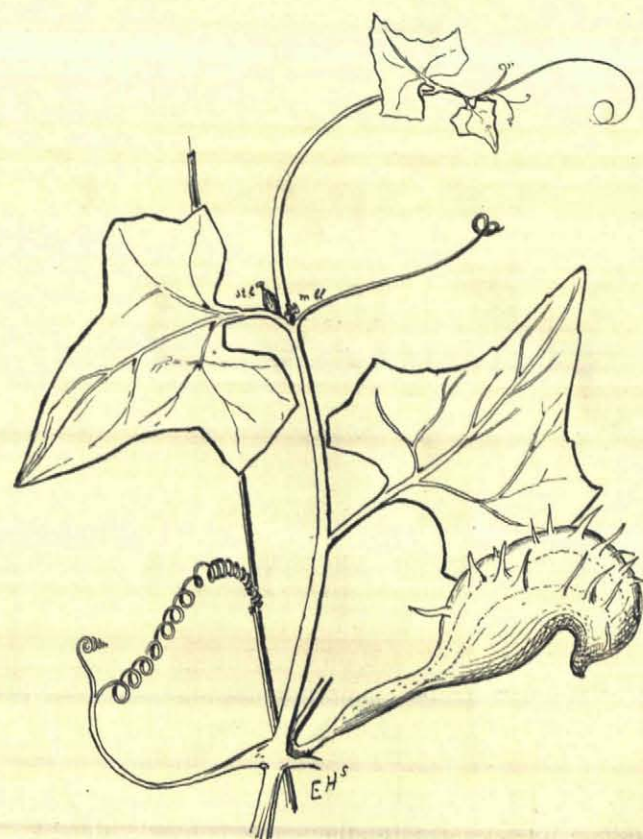
Want het kistje, dat ik den volgenden dag ontving, bleek na zorgvuldig onderzoek niets meer of minder te bevatten dan de biologisch beroemde tropische plant: *Cyclanthera explodens*, in bloei en met rijpe vrucht.

Die dadelpalmen, in 't Kruidkundig Archief en hierboven vermeld, waren waarschijnlijk niet veel meer dan uitgelopen dadelpitten, de warmte van een bladerhoop had ze doen ontkiemen; van bloem of vrucht was er natuurlijk geen sprake, zelfs niet van een stengel met bladeren; want daarvoor hadden ze al een jaartje of wat oud moeten zijn. Een dadel-palm maakt in 't eerste jaar een scheutje, dat merkwaardig veel één enkel grassprietje lijkt.

Maar die *Cyclanthera* bloeit bij ons in de open lucht, en op den kouden grond, en draagt vrucht en beslaat een oppervlakte van 5 Meters in omtrek! Geen haar op ons hoofd, dat er aan denkt, al dadelijk van een nieuwe Nederlandsche plant te spreken. Over die dwaasheid zijn we heen, we hebben genoeg leergeld betaald. Een heele boel pothoofd- en kippevoerplanten, die al lang weer verdwenen zijn, liggen ons nog te versch in 't geheugen.

Heel waarschijnlijk hebben wij hier te doen, met een plant, die door een natuurvriend op de plek van de vondst, opzettelijk is gezaaid. Hetzij dan om een proef te nemen, of zoo maar eens voor

de aardigheid; wellicht waren de zeer bijzondere biologische eigenschappen van deze plant den zaaiër bekend en wilde hij bij gebrek aan een broeikas,

Cyclanthera explodens ($\times \frac{3}{4}$).

maar eens probeeren, of ze 't ook niet op een warm beschut plekje in goeden boschgrond wilden doen.

En we denken hierbij aan een leeraar of een leerling van de Landbouwschool, die de zaden met de be-